

Спатканні на дарогах

У небе яшчэ высока ходзіць сонца, а подых восені ўжо адчуваецца на кожным кроку. На палях убіраюць збажыну, у садах голле гнецца ад залацістых пладоў. Свежы ветрык гоніць на дарогах пыл, засыпаючы парыжэлую ў кветках траву.

Зноў, у каторы раз, мы абмінаем вазы са збожжам. Ідуць чырвоныя абозы. Пярэдні возчык трымае ў руках чырвоны сцяг. Невялічкае палотнішча рве вецер, але чалавек, прывязаўшы лейцы да пояса, моцна трымае дрэўка. Ён бачыць нашы цікаўныя погляды і яшчэ вышэй узнімае сцяг.

— Хлеб, ідзе хлеб, — задумліва гаворыць Аляксандр Рыгоровіч Чарвякоў, не адрываючы вачэй ад вазоў з мяхамі. — Нялёгка ён нам

даецца, і, ведаеце, шмат цяжкасцей ад перагібшчыкаў. На Бабруйшчыне, ды і ў іншых месцах, яны нанеслі шмат шкоды працоўным сялянам. Дзейнічаюць яны па свайму розуму, а адказнасць звальваюць на Савецкую ўладу. Але пераважная большасць сялян разумеюць, што справа тут у іншым, бо ўлада ж свая... У Бабруйску трэба заехаць у «Заготзбожжа», паглядзець, як ідзе прыёмка хлеба, ці добра ён захоўваецца.

На дарозе людзі. Адно едуць на вазах, другія ідуць пеша, трэція стаяць часам на абочыне і позіркамі праводзяць нашу машыну, што ўзнімае клубы пылу.

Мы абмінаем старэнькага дзядулю. Ён ідзе абочынай у лапцях, у саматканай зрыжэлай ад часу світцы, з кошыкам за плячыма.

— Прыпыніце машыну! — просіць шафёра Чарвякоў. Ён сам адчыняе дзверцы і гукае: — Бацька, хадзіце сюды, падвясём.

Стары нясмела падыходзіць, здымае кошык.

— У Бабруйск? — пытае Аляксандр Рыгоравіч.

— Унучка там у мяне жыве, дык я ёй вось слівак і яблычкаў салодзенькіх нясу, — адказвае дзядуля. — Гэта майго сына дачка. Бацьку забілі белапалякі, дык яна ў нас гадалася. Сірата. Хто ж яе пашкадуе, нябогу. Падумалася мне — ці не збегаць у горад. Яна ж на

казённай службе, у яе няма часу. А душу пасаладзіць кожнаму хочацца.

— А на якой службе ваша ўнучка, бацька?

— Можа чулі, на Бярозе-рацэ новы завод адкрылі? Там мая ўнучка ля варштата працуе. Хванеру робіць.

— А далёка, бацька, жывяце ад Бабруйска? — зноў пытае Чарвякоў.

— Не так, каб асабліва, але вярстоў дваццаць набярэцца.

Нягледзячы на пратэсты старога, Аляксандр Рыгоравіч усаджвае яго на сваё месца побач з шафёрам, а сам пераходзіць да нас.

— Вось ён — народ, — паказаўшы вачыма на новага пасажыра, ціха гаворыць нам Чарвякоў. — Заўважце, як сядзіць, як трымае галаву! Нібы ўсё жыццё толькі тое і рабіў, што ў машынах раскатваў.

Ён распытвае дзеда, у якой вёсцы той жыве, колькі яму год, як яго прозвішча, ці працуе яшчэ ў калгасе. З кішэні дастае запісную кніжку і нешта занатоўвае.

Чарвякоў умеў цаніць людзей працы. Для іх знаходзіў асабліва душэўныя словы. Заўсёды памятаў, што сам выйшаў з народных пластоў, не адрываўся ад свайго народа. З выключнай увагай выслухоўваў кожнага, хто да яго звяртаўся. Для яго гэта было натуральнай справай. У цеснай сувязі з людзьмі ён узбагачаў

сваю мову народнымі выразамі, мудрымі прымаўкамі, трапнымі словамі. Відаць, і сваю нянавісьць да бюракратызму, цяганіны ён чэрпаў у народзе.

З асаблівай цеплынёй ставіўся ён да працоўнага селяніна. Першым вітаў вяскоўца, падаваў яму руку, распытваў пра здароўе, хатнія і сямейныя справы. Прыемны адкрыты твар, лагодная ўсмішка, ласкавы погляд цёплых вачэй Аляксандра Рыгоравіча выклікалі даверлівасць, шчырасць субяседніка. Чалавек расказваў пра свой боль, радасць або нягоды, Чарвякоў жа, падпёршы твар рукой, уважліва слухаў. Ён не перабіваў наведвальніка. Ставіў пытанне толькі ў крайнім выпадку, калі было нешта забытае, незразумелае.

З поўным тэкстам дакумента можна
азнаёміцца ў бібліятэцы